

MARIA JOSEP CASTILLO

Castells

Les fortificacions medievals del Maresme

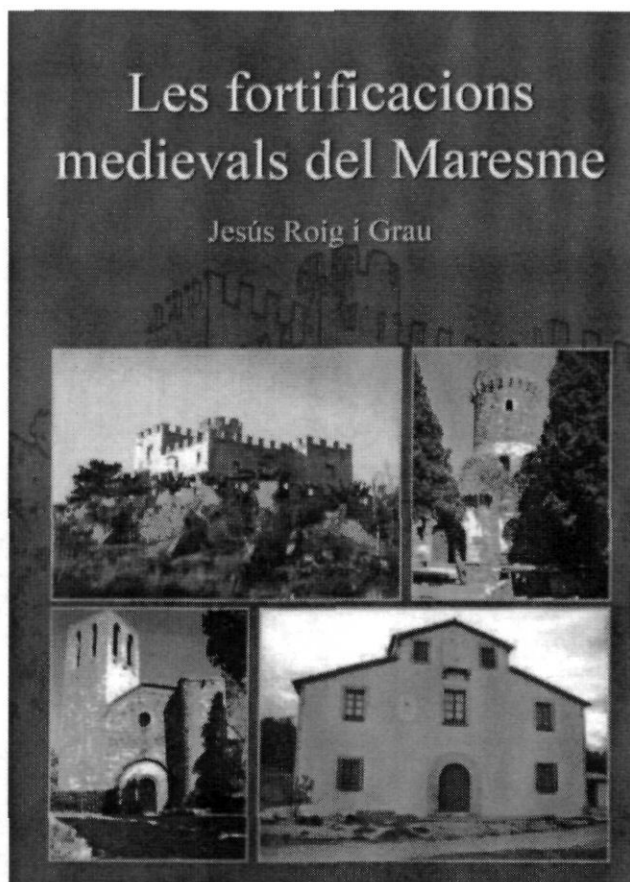
Aquest llibre de recent publicació permet al lector endinsar-se alhora en un període, el medieval, en un àmbit d'estudi, l'arquitectura, i en un espai, la nostra comarca. En concret se centra en les construccions que totalment o en part tenien una finalitat molt concreta: la defensa. Castells, torres, masies i fins i tot esglésies del Maresme són recopilats poble per poble oferint de cada un informació en forma de fitxa breu, exhaustiva i actualitzada.

L'historiador mataroní Joaquim Graupera, especialitzat en arquitectura religiosa de l'Edat Mitjana, qualifica l'autor d'historiador "amateur" incidint en la dedicació i entusiasme que persones sense titulació posen en les tasques de recerca, com és el cas de Jesús Grau. Aquest darrer, a partir del treball de camp i amb l'ajut de fonts bibliogràfiques i la col·laboració d'entitats i estudiosos locals, ofereix un recorregut per les fortificacions dels municipis maresmencs amb dos apartats previs on analitza el perill que suposava el mar pel nostre territori i les característiques generals de les construccions de caire defensiu. Així, al capítol titulat "Quan el mar era un lloc perillós" ens explica com pirates i corsaris feren de les costes mediterrànies indrets no gaire segurs per als seus habitants, especialment als segles XVI i XVII. Fins i tot en algunes localitats com Mataró, Arenys de

Mar i Canet aparegueren les Germanats de Sant Elm amb l'objectiu de redimir captius. A l'apartat "Els sistemes defensius" es descriuen les diferents construccions defensives, castells, torres, masies fortificades i esglésies, juntament amb els elements i parts que les caracteritzen.

Només a dos municipis del Maresme, Sant Cebrià de Vallalta i Premià de Mar, manquen estructures defensives. Els altres vint-i-vuit i per ordre alfabètic són recorreguts per l'autor. Esmentarem com a mostra les edificacions ressenyades de la nostra vila, Argentona: Ca l'Altafulla per les seves espitlleres, Can

Cabanyes per les quatre garites de les cantonades, Cal Coix pel seu matacà i Cal Gol, Les Mateves i Can Sarriera també per les seves garites. Trobem a faltar l'esment de la Torre del Cogoll, documentada a partir del 1128, situada entre Argentona i Mataró formant part de la senyoria de Burriac i que segons Carreras Candi a principis del segle XX encara en restava dempeus la meitat. Lògicament les localitats costaneres tenien o tenen torres de guaita. En Jesús Roig en recopila setanta-tres. Menció especial mereixen per la seva espectacularitat com a restes del passat els castells, com els de Burriac, Santa

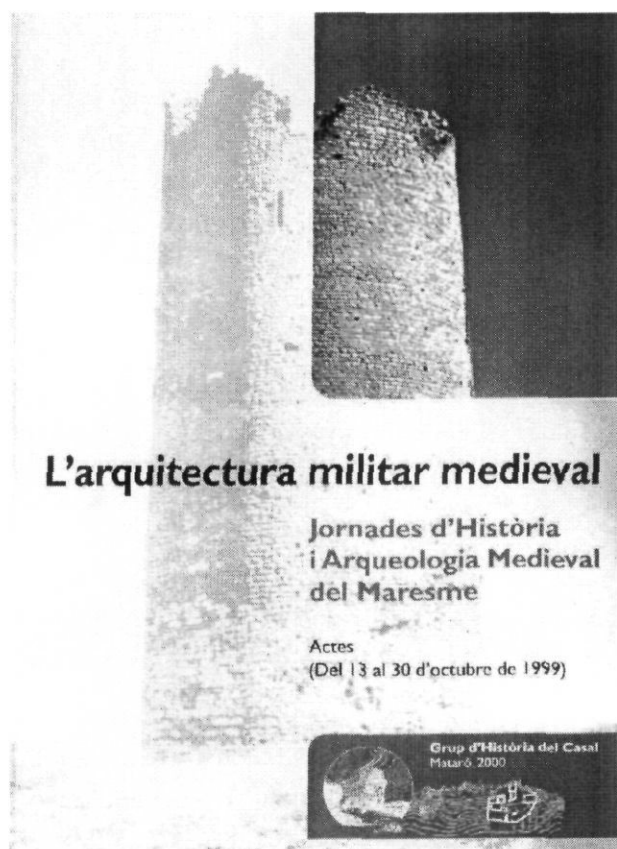

■ Roig i Grau, Jesús

■ *Les fortificacions medievals del Maresme 1936-1939*

■ La Impremta d'Argentona. Maig, 2006

■ 154 pàgines

L'arquitectura militar medieval

Jornades d'Història i Arqueologia Medieval del Maresme

Actes
(Del 13 al 30 d'octubre de 1999)

■ Diversos autors

■ L'arquitectura militar medieval

■ Jornades d'Història i Arqueologia Medieval del Maresme. Grup d'Història del Casal. Mataró, 2000

■ 164 pàgines

Florentina, Mata o Palafolls. Fins i tot apareixen les muralles de Mataró, encara que la seva construcció s'escapa de l'àmbit cronològic del recull ja que són dels segle XVI.

Il·lustrat amb fotografies i dibuixos, el llibre acaba amb una completa bibliografia. L'autor també deixa constància de la seva adreça de correu electrònic a través de la qual pot resoldre possibles dubtes dels lectors i ampliar la informació donada al llarg de les pàgines d'una obra que ha pogut veure la llum gràcies a la col·laboració i suport de diverses entitats i ajuntaments de la comarca.

Castells medievals del Maresme

Vuit anys enrere es publicà un llibre de temàtica similar a l'anterior, encara que en aquest l'objectiu

principal són els castells i les torres de guaita, quedant fora de l'estudi exhaustiu masies i esglésies amb elements defensius.

Després d'una introducció a la geografia i la història de la comarca del Maresme l'autor dedica un apartat a cadascun dels vint edificis objecte del seu estudi. Els localitza de manera detallada, en ressenya la seva història i descriu la seva arquitectura.

Les darreres pàgines del llibre estan dedicades a les torres de guaita i defensa, de les quals n'ofereix una llista poble per poble. També s'esmenten alguns casals i esglésies fortificades posteriors al segle XV i fins i tot apareixen torres de telegrafia òptica construïdes al segle XIX.

No poden faltar-hi ni la bibliografia ni les il·lustracions (plànols, fotografies i dibuixos) en un llibre d'aquestes característiques.

L'arquitectura militar medieval

Per acabar amb aquesta temàtica comentem les actes de les Jornades d'Història i Arqueologia Medieval del Maresme celebrades del 13 al 30 d'octubre de 1999 organitzades pel Grup d'Història del Casal de Mataró, dedicades a l'arquitectura militar i editades l'any següent.

La publicació recull les ponències realitzades per estudiosos i investigadors vinculats a diferents universitats catalanes, ex-

perts en història i arquitectura medieval, així com les que presentaven actuacions realitzades en castells de la comarca i exposades per historiadors i arqueòlegs locals.

Un altre apartat aplega les comunicacions dels participants en les Jornades agrupades en dos àmbits: els castells medievals (set comunicacions) i l'edat mitjana (tres comunicacions).

Les Jornades es van poder seguir *on line* i les Actes plasmen també les intervencions dels que van optar per aquest medi no presencial. A les sessions també es van prendre acords en relació a la conservació patrimonial, que també apareixen com a darrer apartat de la publicació.

■ Del campo i Jordà, Ferran

■ Castells medievals del Maresme

■ Guies del Patrimoni Comarcal nº 13. Editorial Brau, 1998

■ 112 pàgines

